

Time Watch // מירי מור

בעשור האחרון התגוררה מירי מור ברומניה ופעלה בה כצלמת, מתעדת את השינויים שעברה המדינה מאז נפילת מסך הברזל. תצלומיה מציגים שרידים של עולם הולך ונעלם, ואת מחיריהם של תהליכי הגלובליזציה המואצת. בתערוכה *Time Watch* נפרדת מור מרומניה עם שובה ארצה, ומציגה סדרות צילום ועבודת וידאו שנוצרו בה לאורך העשור האחרון. מור מישרה מבט נוקב אך גם מלא חמלה אל המציאות סביבה, נוגעת באספקטים של ההיסטוריה הקרובה ובגורלם של יחידים במציאות כלכלית ופוליטית משתנה.

מרותקת מן השינויים המתחוללים לנגד עיניה, מור מתמקדת במפעלי תעשייה ישנים שנתרו זנוחים ונשכחים מהעידן הקומוניסטי, בשומרי המפעלים הנשכחים-לא-פחות ובפועלים חסרי-השם. היא משוטטת במפעלים הריקים וביערות הסמוכים להם, מצטרפת לקבוצות פועלים או שומרים, ומלקטת שאריות של עבר אישי וקולקטיבי. בסטודיו היא מעבדת את החומרים הצילומיים לכדי מערכים חזותיים אניגמטיים של קידודים וסימונים כמעט מופשטים.

סדרת התצלומים **"קנית הציפורים"** (2012-2020) היא פרויקט מתמשך שראשיתו ב-2012, המתמקד בדיוקנאות השומרים של מפעלי תעשייה ישנים ברומניה, הנמצאים בשנים האחרונות בתהליכי סגירה. השומרים מצולמים בלילות בעמדות השמירה שלהם, דיוקנאותיהם מבליחים מתוך החשכה כשהם עומדים ומישירים מבט למצלמה. תאי השמירה הדלים שסימני הזמן ניכרים בהם, מקושטים בקישוטי ציפורים ופרחים זולים, והופכים למרחבים זמניים של חיים, בועות המייצרות עולם בתוך עולם במנותק מן המציאות החיצונית המשתנה. בעבר שמרו השומרים על מפעלים פעילים ורוחשי חיים, ואילו כיום הם שומרים מפני ביזה על מפעלים ריקים; אתרי רפאים שבקרוב יעלמו מן הנוף, ועמם ככל הנראה יעלמו גם השומרים.

בסדרה **"עקבות אדומים"** (2018-2020) התלוותה מור לקבוצת כורתי עצים ביערות מחוץ לבוקרשט, העוקבים אחר עצים שסומנו עבורם בסימן אדום הדן אותם לכריתה. אלה הם העצים הזקנים, החולים, המטים ליפול, המפריעים לתנועה בשבילי היער, העצים ה"מיותרים". מור יצאה למסע חיפוש ביער, וצילמה את גזעי העצים שנכרתו ואת אלו שעתידיים להיכרת. בתהליך עיבוד דיגיטלי בודדה את הגזעים המסומנים באדום, ניתקה אותם מהקשרם המקורי, וצרבה אותם על רקע לבן כמו היו סימונים מופשטים משוללי משמעות; כתמים של חומר, צורה וצבע. בכך היא יוצרת אינדקס של סימונים שנותקו ממעשה האלימות המקורי הנקשר בהם, תוך שהם מצביעים על ההשלכות מרחיקות-הלכת של בירוא יערות כתוצר של פעילות אנוש.

הסדרה **"תרשימי זרימה"** (2020-2021) מורכבת משלוש עבודות צילום שעובדו מתוך חומרים שלוקטו וצולמו במפעל אלקטרוניקה ענק, שהוקם בתקופת השלטון הקומוניסטי ברומניה ונסגר לאחרונה. העבודות מבוססות על מצבור של סרטי נייר מנוקבים, הדפסת פילם של מעגלים חשמליים ותצלומים בשחור לבן של עובדי המפעל, שכולם נמצאו בשיטוט בו לאחר הפסקת הפעילות.

העבודה "תרשים זרימה" (2020) מבוססת על כ- 20 סרטי נייר מנוקבים, ששימשו כפורמט דיגיטלי ראשוני לאחסון נתונים ולהעברת מידע כקלט למחשב. הסרטים, באורכים שבין 50 עד 300 ס"מ ויותר, נמצאו כשהם פזורים באי-סדר במפעל, לצד עמדות עבודה נטושות, מגולגלים בקופסאות הקרטון שלהם - שרידים חומריים שנותרו מאחור בתהליכים בלתי נמנעים של דיגיטציה ואוטומציה. הסרטים נפרשו וצולמו לאורכם בעשרות פריימים נפרדים, מראשית הסרט ועד סופו. התהליך הסיזיפי של הרכבה וחיבור הפריימים מחדש לכדי סרט שלם יוצר דגם רוגע, מעין רישום מופשט דמוי גל החוזר על עצמו שוב ושוב. הדגם הנוצר, המורכב מחצים ומנקבים שבעבר ייצגו נתונים, הופך לדוגמה קישוטית בלבד המנותקת מהפעולה האנושית שיצרה אותו.

עבודה נוספת בסדרה, "ללא כותרת" (2020), משלבת בין תצלום ארכיון בשחור לבן שנמצא במפעל, של פועלות במהלך עבודתן על מכונות הייצור, לבין תצלום צבע עילי של סליל נייר מקורי ששימש כחומר גלם שטרם נעשה בו שימוש. השילוב של שני אובייקטים צילומיים הממוסגרים יחד מעמת בין הסליל הריק, המסמל מעגל זמן אינסופי שקפא ואוצר בתוכו פוטנציאל טכנולוגי ארכאי שלא ימומש, לבין כוח עבודה נשי זול המבצע עבודה עמלנית וחזרתית בימי הזוהר של המפעל. בעבודה "ללא כותרת" (2021) נוצרת הכלאה בין משטח פילים שחור ששימש בעבר לסימון רכיבים אלקטרוניים על לוח מעגל חשמלי (טכניקה שהומרה בטכנולוגיות דיגיטליות) לבין תצלום בשחור לבן של עובדי המפעל. גם כאן עובדי המפעל מציצים מבעד לפתחים העגולים המרכיבים את המעגל החשמלי, לכודים מאחורי שבכת זמן בלתי חדירה.

עבודת הווידאו "תמורות" (2022) צולמה בבניין שיסודותיו הוקמו אך בנייתו הופסקה והוא ננטש בעקבות המשבר הכלכלי שעברה המדינה ב-2007, עד שבנייתו חודשה והושלמה לפני כשנתיים. מור מתעדת אותו בתקופת הנטישה: שלד בטון חשוף בעל מפתחי ענק הפונים אל היער, שחלקים ממנו נגדעו כדי לאפשר את הבניה. טיפות מים המטפטפות מתקרת הבטון החשופה אל שלוליות שנקוו על הרצפה נמהלות ביוצי ציפורים העולים מן היער, ומייצרות את התנועה המינורית הכמעט יחידה בפריים הקפוא, כמו קוצבות בצלילי טפטופן האיטי את הזמן החולף.

מנעד העבודות הנפרש בתערוכה מייצג את אופני הפעולה השונים בעבודת הצילום של מור, המהדהדים הן את השינויים במציאות סביבה והן את התמורות שהתחוללו בעולם הצילום הדיגיטלי. תצלומי הדיוקנאות הישירים ומכמירי הלב, שנדמים כמעט לצוירים בחומריותם העשירה, מתחלפים בהפעלת מנגנוני עיבוד של שכפול וקידוד המייצרים אינדקס של חומרים - או של קידודים חומריים. תמורות אלה מבטאות את עמדתה הכפולה של מור כצלמת זרה החיה ברומניה. היא אינה רק מתעדת את סימני הזמן ואת השתנות המקום כאורחת חיצונית המשקיפה מן הצד, אלא עוברת מסע רגשי רצוף מפגשים אישיים עם פועלים, שומרים ואף כלבים נטושים שנותרו במקום. הצגתן של העבודות כיום, בחלוף עשור מיום הגעתה למדינה הזרה, מזקקת תחושה של מציאות פנימית הכרוכה במציאות חיצונית משתנה ובעבר שלא ישוב.

רווית הררי, אוצרת